

PRATİK DEFTER

AKILLIM!

TÜRKÇE

CEVAP ANAHTARLARI

8

I. BÖLÜM: SÖZCÜK BİLGİSİ

ÖĞRENELİM (s. 10)

- A. 1. a 5. e 2. ç 6. g 3. f 7. c 4. b 8. d
- B. 2. beste
4. uyak
7. kiremit

Bazı sözcükler farklı cümlelerde değişik anlamlarda kullanılabilir. Birden fazla anlamı olan bu tür sözcüklere **çok anlamlı sözcük** denir.

UYGULAYALIM (s. 11)

- A. 1. c 2. f 3. b 4. d 5. a 6. g

PEKİŞTİRELİM (s. 12)

1. AYAK 3. BASAMAK 5. RAKIM 7. ÇERMEK
2. AĞIZ 4. BAŞLIK 6. ÇIKARMA 8. ETEK

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 13)

A

ÖĞRENELİM (s. 14)

- A. • ayakkabını - x
1. x
2. x
3. cep telefonundan
4. aslan gibi - x
5. x
6. büyük sıkıntı - duramıyorum
7. ailemden
- B. 1. futbol
2. matematik
3. dil bilgisi

GERÇEK ANLAM
yan
temel (başat) anlam
yan anlamda

MECAZ ANLAM

TERİM ANLAM
dil bilgisi
matematik
coğrafya

UYGULAYALIM (s.15)

- B. 1. M 5. G 2. M 6. M 3. G 7. M 4. M 8. G
- C. 1. tiyatro 4. dil bilgisi
2. matematik 5. güreş, spor
3. futbol, spor

PEKİŞTİRELİM (s. 16)

1. D 3. Y 5. Y 7. D 9. Y 11. Y
2. D 4. D 6. D 8. Y 10. Y 12. D

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 17)

1. D 2. B 3. A

ÖĞRENELİM (s. 18)

- A. 1. önlem 2. zayıf 3. Anı 4. hürriyetimizi 5. koşulları
- B. 1. kır 2. sağ 3. yüz 4. el 5. geç
- C. 1,2,4 → Somut
3,5 → Soyut

- C. **Yabancı S.** dizayn absürt bariyer ambiyans agresif e-mail
- Türkçe S.** ölçüt hesap sorunlu ağ star e-posta
- Yabancı S.** subjektif antre periyot server reel dribbling
- Türkçe S.** uzlaşma kendiliğinden uç, sınır hafif sıfır

UYGULAYALIM (s. 20-21)

- A. 1. okul 2. habersiz 3. uzay 4. amaç - çağdaş - uygarlık - düzey
- B. 1. bilginler 2. uygun 3. doğa 4. ak

- Ç. sıcak: soğuk yanar: söner dolusu: boşu

D.

Karşılıklarını bulunuz.

- astronomi : gök bilim
biyografi : öz geçmiş
check-in : giriş işlemi
depresyon : bunalım, çöküntü
elastik : esnek
free : özgür, bağımsız, ücretsiz
online : çevrimiçi
patent : buluş belgesi
reel : gerçek

PEKİŞTİRELİM (s. 22)

1. SERT 5. ÇIRKIŞ 9. SUBJERTİF 13. FİKİR
2. STAR 6. KRİTER 10. SUAL 14. RÖTAR
3. KORNER 7. ANLAMDAŞ 11. EDEBÎ 15. YÖNTEM
4. KENT 8. DOĞAL 12. ORTA

TESTİNİ ÇÖZELİM - I (s. 23)

1. C 2. D 3. B 4. A 5. A 6. B 7. C 8. D 9. A 10. C

ÖĞRENELİM (s. 25-27)

- A. 1. Bilinen, eskimiş sözler
2. Aydınlatmak, anlaşılır kılmak
3. Aşırı zorlanmak
4. Çabuk etkilenen, etkiye çok açık olan
5. Türkçenin zengin anlatım olanaklarından ve bölgelere dayanan özellikleri, zenginliği
6. Kalıcılaştırmak, unutulmaz yapmak
7. Çevresini kendi yorumuyla değerlendirmek
İçinden, kişiliğinden bir şeyler katmak
Yaşamın, görülenlerin, olup bitenin resminin yapılması
8. Çok, aşırı yorulmak

- B. 3 4 5 2 1
- Ç. 1. ileri geri 5. uçsuz bucaksız
2. ses seda 6. irili ufaklı
3. mışıl mışıl 7. cicili bicili
4. zar zor
- D. 2 3 5 4

UYGULAYALIM (s. 28-29)

- A. (✓) Eve geç kalınca yaka ele verdi.
(✓) O hepimizden akıllıdır, yaş tahtaya basmaz.
(✓) Sınavı kazanmak için gecesini gündüzüne kattı.

- B. 2 3 4 5 1 7 6
- C. 2 3 4 5 1 7 6
- Ç. 1. içli dışlı olmayı
2. dişe dokunur, ipucu verememiş
3. Eli kulağında
4. göz gezdirdi
- D. 1. para pul
2. sazlı sözlü
3. ezile büzüle
4. abuk sabuk

PEKİŞTİRELİM (s. 30)

- A.** 5
7
4
6
3
1
2
8
- B.** 3
5
6
1
7
4
2
10
8
9

TESTİNİ ÇÖZELİM - I (s. 31)

1. A 3. C 5. B 7. B
2. C 4. C 6. A

TESTİNİ ÇÖZELİM - II (s. 33)

1. D 3. A 5. A 7. B 9. C 11. D
2. B 4. C 6. D 8. C 10. B 12. B

I. BÖLÜM I. DEĞERLENDİRME TESTİ (s. 35)

1. A 4. A 7. D 10. D 13. D
2. D 5. C 8. B 11. B 14. C
3. D 6. B 9. C 12. B 15. C

ÖĞRENELİM (s. 38)

- I.**
Adlar (İsimler)	Zarflar, edatlar vb.	Fiilimsiler	Fiiller (Eylemler)	
iş(ten)
Beyoğlu(na)
Haliç(i)
Boğaziçi(ni)
deniz	kıyı(sında)
göz(leriyle)
yokuş(u)
insan(lar)	akşam
kadar	gecikerek
selamlayıp
çıkan
doldurma(ya)	çık(mıştı)
yönel(di)
uzan(ayım)
başla(mıştı)
de(di)
- 2.** Ad (isim) - fiil (eylem) zaman adıdır
zarf (belirteç)
- 3.** Çıkmak/çıkma/çıkış; çık-, uzan-...
- 4.** çekimli fiil

UYGULAYALIM (s. 39)

- 1.
kitab-ı → Ad
Ad → Belirtme hâl eki
dışarı → Ad soylu (zarf) | al-ıp → Fiilimsi
Fiilimsi türetme eki
"al(mak)" fiili | çık-tı → Çekimli fiil
Bilinen geçmiş zaman (kip) eki
"çık(mak)" fiil |
|---|---|--|
- 2.
bahçe-de → Ad
Ad → Bulunma durum eki	ouna-y-an → Fiilimsi
Fiilimsi türetme eki
Fiil
çocuk-lar → Ad
Çoğul eki	zil → Ad
çal-ınca → Fiilimsi
Fiilimsi türetme eki
Fiil	Sınıflar-a → Ad
Yönelme durum eki
Çoğul eki
girdi-ler → Çekimli fiil
3. çoğul kişi eki
Bilinen geçmiş zaman (kip) eki
Fiil	
- 3.
İSİM	FIİL	FIİLİMSİ
rıhtım	başla(mak)	diken
deniz	gör(mek)	düşündüğü
ayak	ol(mak)	uçtuğu
kedi	durakla(mak)	zıplama
mahluk		sıçrayıp

PEKİŞTİRELİM (s. 40)

1. D 5. D 9. Y 13. D 17. D
2. Y 6. Y 10. D 14. Y 18. Y
3. D 7. D 11. Y 15. D 19. Y
4. Y 8. Y 12. D 16. D

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 41)

1. C 2. D 3. B 4. D 5. A 6. A

ÖĞRENELİM (s. 42)

- B.**
- (taklit) et mek
↓
fiil → ad-eylem (master) eki ...
"et-" fiilinin adı, ad olarak ifadesi, yani ad-eylem ...
- ! et- : fiil
etmek : isim-fiil
- öü me nin
↓
tamlayan eki
↓
ad-eylem (master) eki ...
↓
fiil
ad tamlamasında tamlayan görevi yapan ad-eylem ...
- ! öü- : fiil
öüme : isim-fiil
öümenin : tamlayan
- di yor
↓
şimdiki zaman eki ...
↓
fiil (de-)
- ! de- : fiil
diyor : çekimli fiil

UYGULAYALIM (s. 43)

- A.** 1. söylemek 3. Oynamayı 5. demekle
2. doğuş 4. dövmek
- B.** 1. sula - ma - y - ı / topla - ma - y - ı
2. Düş - üş - ü - n - ü / engelle - mek
3. Başar - mak / çalış - mak / ol - ma - y - ı
4. dönüş - ü - n - ü
5. darıl - ma - n - a / yap - mak

PEKİŞTİRELİM (s. 44)

- A.** 1. X 3. ✓ 5. ✓ 7. X 9. ✓ 11. X
2. ✓ 4. X 6. X 8. X 10. ✓ 12. ✓

B. İSİM-FİİLLER

yapmak
duymak
bulmak
olmak
yaşamaktan

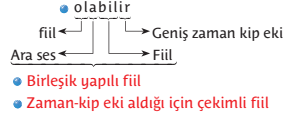
! FİİLLER
isterim
uyudu

TESTİNİ ÇÖZELİM - II (s. 45-46)

1. A 3. D 5. D 7. A 9. A 11. C
2. C 4. B 6. B 8. C 10. C 12. C

ÖĞRENELİM (s. 47-48)

- A. 1. şaşıran: şaşır - an
fiil yapım eki
- fiilden türemiş
 - İş, oluş, hareket bildiriyor.
 - Kip ve kişi eki olmadığı için fiilimsi
2. • Nasıl avcılar? → acemi avcılar
Sıfat .Ad.
- Nasıl bir ok? → hedefini şaşıran bir ok → "şaşıran": hem fiilimsi hem de sıfat. (Sıfat görevli fiilimsi)

- B. 1. Annemin öpülesi ellerine sarıldım.
2. Görünmez kaza, çok ucuz kurtulduk.
3. Bizi kapıda güler yüzle karşıladılar.
4. Salonda tanıdık kimse yoktu, yalnız kaldım.
5. Eski sınıf arkadaşlarımla gelecek hafta buluşacağız.
6. Yaşanmış olumsuz olayları unutmak zor oluyor.

Sıfat-fiil ekleri: -en/-an, -esi/ası, -mez/-maz, -er/-ar, -dık/-dik...(-diğ/-diği...), -ecek/-acak, -miş/-miş...
* an -ası, mez-ar, dik-ecek, miş.....

- C. "-ecek", "-dık", "-er", "-maz", "-miş", kip-zaman

- Ç. 1. At binenin, kılıç kuşananın.
2. Arpa verilmeyen at, kamçı zoruyla yürümez. → (Arpa) verilmeyen (at)
3. İyi olacak hastanın hekim ayağına gelir. → (iyi) olacak (hasta)
4. Misafir umduğunu değil bulduğunu yer. → umduğu (yiyeceği), bulduğu (yiyeceği)

- D. 1. yakacak 2. keser

UYGULAYALIM (s. 49)

- A. FiİL: okuyor, gittim, dönecekti
İSİM - FiİL: tükenmek, keşfetmeye, çalışma, bakmaya,
SIFAT FiİL: işlediği, yaşayan, gezilesi, tükenmez, yapan

PEKİŞTİRELİM (s. 50)

- 1.Y 3.D 5.Y 7.D 9.Y 11.D 13.Y 15.D
2.D 4.D 6.Y 8.D 10.Y 12.Y 14.Y

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 51)

1. D 2. B 3. A 4. B 5. A 6. D

ÖĞRENELİM (s. 52)

1. akşam 4. Sen evdeyken 7. bisiklet ile
buluşunca Sen ayrılmadan koşu koşu
2. aceleyle 5. Herkes aynı fikirdeyse
toplayıp Ortalığı toplamadan
3. özenle 6. Okullar tatil olduğu gün
çapalayarak Okullar tatil olduğunda

Bu cümlelerde zaman bildiren sözcükleri iki grupta ele alabiliriz.

- a. evdeyken, (...) gün
b. (...) ayrılırken, (...) toplamadan, (...) olduğunda

Bu cümlelerde eylemin (iş ve hareketin) durumunu bildiren sözcükleri de iki gruba ayırabiliriz:

- a. özenle, (...) fikirdeyse, bisiklet ile
b. çapalayarak, (...) toplamadan, (...) olduğunda, koşu koşu

UYGULAYALIM (s. 53)

- A. SIFAT-FİİL ÇEKİMLİ FİİL ZARF-FİİL
- yanan
battığı
vurulmuş
gidenleri
uzaklaşan
parıldayan
- akıyordu
yıkıyordu
koşuyordu
yuvarlandı
bağırmadı
çağırmadı
baktı
- gösterip
çarparak
- B. 1. kuşların ötüşü
2. Yerinden kalkmadan işlerini halletmeye
3. Çok konuşanlara
4. Bulunmaz Hint kumaşı
5. Gün batarken
6. Belirlediği hedeflere, sistemli çalışarak
7. Zayıflamak için

- İSİM-FİİL GRUBU SIFAT-FİİL GRUBU ZARF-FİİL GRUBU
- kuşların ötüşü
işlerini halletme
zayıflamak için
- çok konuşanlar
bulunmaz Hint kumaşı
belirlediği hedefler
- yerinden kalkmadan
gün batarken
sistemli çalışarak

PEKİŞTİRELİM (s. 54)

1. X 4. X 7. X 10. X 13. ✓ 16. X
2. X 5. X 8. ✓ 11. X 14. ✓ 17. ✓
3. ✓ 6. ✓ 9. X 12. X 15. ✓ 18. ✓

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 55)

1. B 2. B 3. D 4. C 5. B 6. D

UYGULAYALIM (s. 56)

İsim (Ad)	Fiil (Eylem)	İsim-Fiil	Sıfat-Fiil	Zarf-Fiil
karıncaları	düşündü	çalışma	saklandıkları	dinince
yağmur	hatırlamış	didinme	gördüğü	çıkıp
tatlıcının	çemiş	gitmek	dolduranlar	görünce
caddeleri	vermişti	varmak	girdiği	dinince
mutluluğu	düşünüyordu	karışmak	sallayan	çıkıp
trafik	artacak	geliş	oturduğu	
portakal	olacaktı	gidişini	yediğini	
sinemaya	benzetti		gelen	
kulakları			kaldığı	
gürültü-			yönelten	
süyle			bilinmeyen	
			çaldıran	

PEKİŞTİRELİM (s. 58)

- 1.D 3.D 5.Y 7.Y 9.D 11.Y 13.D 15.D
2.Y 4.Y 6.D 8.Y 10.D 12.D 14.Y

TESTİNİ ÇÖZELİM - I (s. 59)

1. D 4. C 7. A 10. A 13. D 16. C
2. D 5. C 8. A 11. B 14. C 17. B
3. A 6. B 9. D 12. D 15. C

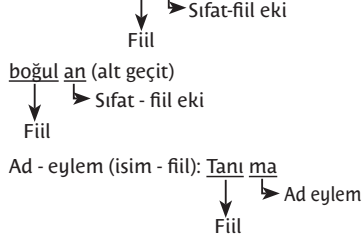
TESTİNİ ÇÖZELİM - II (s. 62)

1. A 3. D 5. B 7. B 9. B 11. C 13. C
2. C 4. C 6. A 8. C 10. B 12. B

YAZILI SINAVA HAZIRLIK (s. 64-65)

- A. 1. Burun buruna gelivermek
2. "Ayak sesleri" telaşlı olmaz, "telaşlı" sözcüğü insanlar için kullanılır: "Telaşlı insanların ayak sesleri"
3. a. Alt geçitte vapur düdüklarının, otomobil uğultularının ve ayak seslerinin çok fazla olması
b. Mecaz anlamlıdır. Çünkü insan, hayvan gibi canlılar boğulur, alt geçit boğulmaz. "Çok fazla" sözünün yerine kullanıldığı için mecaz anlamlıdır.

4. Sıfat - fiiller: sar an (telaşlı ayak sesleri)

5. telaşlı, iç, gelmek, sonra, çok

- B. 1. D 2. D 3. C 4. A 5. B

I. BÖLÜM 2. DEĞERLENDİRME TESTİ (s. 66)

1. D 3. B 5. C 7. B 9. A 11. A 13. D
2. A 4. D 6. C 8. B 10. B 12. A

I. BÖLÜM 3. DEĞERLENDİRME TESTİ (s. 69)

1. B 3. D 5. A 7. D 9. A 11. B 13. B
2. A 4. B 6. B 8. C 10. C 12. C 14. D

2. BÖLÜM: CÜMLE BİLGİSİ

ÖĞRENELİM (s. 74-75)

- B. 1. • Öğrenciler zil çalınca sınıfa girdiler.
• Öğrenciler sınıfa zil çalınca girdiler.
• Yok.
2. • Her gün bir gazete alıp okuyorum.
• toprak
3. • Sokak lambalarından biri yanmıyor.
• kuş, dağ
4. • Yazın giydiğimiz kıyafetler ince kumaşlardan yapılmıştır.
• masada, ekmeğin
5. • Sabah hızla giyindi ve evden aceleyle çıktı.
• Sabah aceleyle giyindi ve evden hızla çıktı.
• çantasının
6. • x (Cümle oluşmuyor.)

UYGULAYALIM (s. 76)

- A. 1. • Kitapçık türünü cevap kâğıdındaki ilgili alana kodlayınız.
• ağaç
2. • Kodlamaları yanıt kâğıdınıza kurşun kalemle yapınız.
• Yanıt kâğıdınıza kodlamaları kurşun kalemle yapınız.
• acele, sürenizi
3. • Fabl; hayvanlara, bitkilere veya diğer varlıklara kişilik verilmesi ve onların konuşturulmasıyla oluşturulan bir çeşit masaldır.
• dünyaya
- B. 1. içimdeki ilkbahar (Alışılmamış / Sanatlı bağdaştırma)
2. şiirin gölgesi (Alışılmamış / Sanatlı bağdaştırma)
3. al sancak (bayrak) → (Alışılmamış bağdaştırma) yüzen al sancak (al sancağın, yani bayrağın "yüzme"si (Alışılmamış bağdaştırma)
al sancak sönmez. Alışılmamış bağdaştırma
ocağın sönmesi (insanların dağılıp yok olması, evin barkın insansız kalması veya yıkılması) Alışılmamış bağdaştırma

PEKİŞTİRELİM (s. 77)

1. D 3. Y 5. Y 7. D 9. D 11. D
2. D 4. D 6. Y 8. Y 10. D 12. D

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 78)

1. D 2. D 3. C 4. A 5. B 6. C

ÖĞRENELİM (s. 79)

atasözü - özdeyiş - Slogan

1. Atasözü 2. Özdeyiş 3. Slogan 4. Duvar yazısı

UYGULAYALIM (s. 80)

- A. I Kalıplaşmış söz, cümle. Deyim. Genelde mecaz anlamlıdır. Durum tespiti söz konusudur.
II Kalıplaşmış cümle. Atasözü. Genelde mecaz anlamlıdır. Öğüt verme amacı vardır.
- B. 1. b 2. d 3. c 4. a 5. ç

PEKİŞTİRELİM (s. 81)

1. Ö 3. S 5. D 7. Ö 9. S 11. A 13. Ö 15. D
2. A 4. D 6. Ö 8. A 10. S 12. D 14. Ö

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 82)

1. A 4. D 7. D 10. B 13. B 16. A
2. B 5. B 8. C 11. D 14. B 17. D
3. C 6. D 9. A 12. C 15. B

ÖĞRENELİM (s. 85)

- A. 1. Dostluğu, sürekli görüşerek, haberleşerek, birliklelikle canlı tut. Eğer böyle yapmazsan, nasıl kullanılmayan yolda otlar biterse dostunla arandaki duygular da zamanla azalır.
2. Kitap okumak, insanı geliştirir, olumsuzluktan uzaklaştırır. Kütüphaneye kitap, hapisane suçlu doludur. Her kitap suç işlemeyi engelleyici işlev görür.
3. İyi, üretken, yararlı insanların olumsuz yanları da olabilir; dikkat etmek, belki hoş görmek gerekir.
4. İstiklâl Marşı, yaşanan işgalin, kötü günlerin sonucu yazılmıştır. Bir daha öyle günler yaşamaktan Allah bu milleti korusun.

UYGULAYALIM (s. 86)

- A. 1. ✓ 2. ✓ 3. X 4. ✓ 5. X
B. 1. Y 2. Ç 3. Ç 4. Y 5. Y 6. Ç

PEKİŞTİRELİM (s. 87)

- A. 1. - 3. - 5. - 7. ✓ 9. -
2. ✓ 4. ✓ 6. ✓ 8. - 10. ✓
B. 1. X 2. X 3. ✓ 4. ✓ 5. X 6. ✓

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 88)

1. D 3. A 5. B 7. B 9. B 11. C
2. A 4. D 6. A 8. B 10. A 12. C

ÖĞRENELİM (s. 90)

- A. • Amaç - Sonuç
• Neden - Sonuç
• Amaç - Sonuç
• erken döndük. / Erken dönmemizin nedeni yağmurun yağmasıydı.
• bu kadar yolu geldim. / Bu kadar yolu gelmemdeki amaç seni dinlemektir.
• yanınıza gelmedim. / Yanınıza gelmememin nedeni çalışmanızdır / çalışıyor olmanızdır.
• iki saat bekledim. / İki saat beklemekteki amacım onu görebilmektir.
- B. • şartıyla maaşına zam yapılabilir. / yeterli çabayı göstermesidir.
• geziye gideriz. / havanın iyi olmasıdır.

UYGULAYALIM (s. 91)

- A.**
1. Kuş civıltıları artıyor çünkü bahar kendini hissettirmeye başladı.
 2. Ödevimde bana yardım etmediği için ona çok kırdım.
 3. Çocukları sevindirmek için onlara küçük birer hediye almıştı.
 4. Hayatımı düzene sokayım diye kendime yeni bir program hazırladım.
 5. Hava sıcaklığı biraz artar ise kar yüzünden kapanan bütün yollar açılır.
 6. Sana verdiğim öğütleri dinlemedikçe başarılı olma ihtimalin yok.
 7. Görevini yerine getirmedeği için suçluluk duygusuyla başını önüne eğmişti.
 8. Herkese bu mutlu haberi vermek için koşa koşa eve gitti.
 9. Bu düşüncelerimi görmezden gelir ise eksik bir yazı ortaya çıkar.

- B.**
1. Amaç - Sonuç
 2. Neden - Sonuç
 3. Koşul - Sonuç
 4. Amaç - Sonuç
 5. Koşul - Sonuç
 6. Neden - Sonuç

PEKİŞTİRELİM (s. 92)

1. N 3. N 5. N 7. R 9. A 11. A 13. N 15. K 17. K
2. R 4. A 6. N 8. A 10. A 12. N 14. N 16. N 18. N

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 93)

1. C 2. B 3. B 4. A 5. D 6. C 7. D 8. B 9. C 10. C 11. A

ÖĞRENELİM (s. 95)

- B. Öznel Yargılar**
- Duygusalılık içerir.
 - Kişisel kanı bildirir.
 - Beğeni içerir.
- Nesnel Yargılar**
- Kanıtlanabilir.
 - Geneldir.
 - Tarafsızlık içerir.

UYGULAYALIM (s. 96)

- A.** 1. N 2. Ö 3. Ö 4. N 5. Ö
- B.** 1. önemli 3. etkileyici 5. çok zevkli
2. hüzünlü 4. hayranlık uyandıran 6. O güzel 7. Göz alıcı
- C.** 1. Komşumuz kendi bahçesinde iki güzel kedi besliyor. Huysuz komşumuz kendi bahçesinde iki kedi besliyor.
2. Bu güzel kitabı hafta sonuna kadar okuyup bitirmem gerekiyor.

PEKİŞTİRELİM (s. 97)

1. Ö 3. Ö 5. N 7. Ö 9. Ö 11. N 13. Ö 15. N 17. N
2. N 4. N 6. Ö 8. N 10. Ö 12. Ö 14. N 16. Ö 18. Ö

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 98)

1. D 2. A 3. C 4. B 5. A 6. D

2. BÖLÜM I. DEĞERLENDİRME TESTİ (s. 100)

1. B 3. D 5. B 7. C 9. D 11. D 13. D 15. B
2. A 4. C 6. D 8. C 10. C 12. B 14. A

ÖĞRENELİM (s. 103-104)

1. ç. Değerlendirme 6. d. Öneri 11. i. Ön yargı
2. c. İhtimal 7. ğ. Onay/Ret 12. k. İçerik
3. a. Varsayım 8. f. Kararsızlık 13. j. Üslup
4. b. Karşılaştırma 9. g. Uyarı 14. h. Özveri
5. e. Tanım 10. i. Tahmin

UYGULAYALIM (s. 105)

- A.**
1. Varsayım
 2. Karşılaştırma
 3. Değerlendirme
 4. İhtimal
 5. Ön yargı
 6. Öneri
 7. Kararsızlık
 8. Uyarı
 9. Onay
 10. Tanım
- B.**
1. i
 2. İ
 3. ü
 4. İ
 5. ü

PEKİŞTİRELİM (s. 106)

- A.** 1. b 2. ç 3. c 4. a
B. 1. c 2. a 3. b 4. d 5. ç
C. 1. U 2. K 3. Ö 4. O 5. T

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 107)

1. A 3. B 5. A 7. C 9. A 11. A 13. A
2. D 4. B 6. D 8. B 10. C 12. D

ÖĞRENELİM (s. 109)

2. Üzüntü 5. Sitem 8. Merak
3. Beğeni 6. Özlem 9. Çaresizlik
4. Yakınma 7. Pişmanlık 10. Beklenti

UYGULAYALIM (s. 110)

- A.**
1. Sitem
 2. Yakınma
 3. Şaşırma
 4. Üzüntü - Acıma
 5. Beğeni
 6. Çaresizlik
 7. Pişmanlık
 8. Özlem
 9. Merak
 10. Beklenti
 11. Yakınma
 12. Hayıflanma
 13. Endişe
 14. Çaresizlik
 15. Şaşırma
 16. Sitem
 17. Ön yargı

PEKİŞTİRELİM (s. 111)

- A.** 1. Ü 3. Y 5. Ş
2. S 4. B
- B.** I. D III. D V. Y
II. D IV. Y VI. D

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 112)

1. A 3. C 5. D 7. B 9. A 11. B 13. C 15. D
2. D 4. B 6. A 8. D 10. C 12. A 14. A

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 116)

1. B 3. D 5. A 7. B 9. D 11. B
2. C 4. C 6. D 8. A 10. A

2. BÖLÜM 2. DEĞERLENDİRME TESTİ (s. 118)

1. A 3. C 5. B 7. B 9. A 11. A 13. D 15. C
2. B 4. D 6. C 8. D 10. A 12. B 14. D 16. B

ÖĞRENELİM (s. 121)

- Geçmiş zaman+ 3. tekil kişi (o → "Kardeşim", eki yok)
- Geçmiş zaman+ 3. çoğul kişi (onlar → "Zeynep ve Ayşe")
- Şimdiki zaman+ 3. çoğul kişi (onlar → "Güneşin sıcaklığından kaçanlar")
- Geniş zaman+ 3. tekil kişi (o → "Ankara", eki yok)
- Geniş zaman+ 1. tekil kişi (ben → cümlede sözcük olarak söylenmemiş)

ÖĞRENELİM (s. 122)

- "Zeynep ve Ayşe" (izin almışlar)
- "Güneşin sıcaklığından kaçanlar" (sığınyorlar)
- "Ankara" (Türkiye'nin kalbidir.)
- "Ben" (Gizli özne) (telefon ederim.)

UYGULAYALIM (s. 123-124)

- A.** 1. Sözde özne 4. Sözde özne 7. Sözde özne
2. Gerçek özne 5. Gerçek özne 8. Gerçek özne
3. Gerçek özne 6. Gerçek özne
- B.** 1. ✓ 2. ✓ 3. - 4. - 5. ✓ 6. ✓ 7. ✓
- C.** 1. ✓ 2. - 3. - 4. ✓ 5. ✓
- Ç.** 1. - 2. - 3. ✓ 4. - 5. ✓
- D.** 1. - 2. ✓ 3. ✓ 4. ✓ 5. - 6. ✓ 7. - 8. - 9. ✓ 10. -

PEKİŞTİRELİM (s. 125)

- 1.D 3.D 5.D 7.D 9.Y 11.D
2.Y 4.Y 6.Y 8.Y 10.Y 12.D

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 126)

1. B 2. B 3. C 4. D 5. A 6. C

ÖĞRENELİM (s. 127)

- A.** • "Ne yedim?", "Yeme işinden etkilenen ne?" → "köfte"
• "Nerede yedim?" → "trenin yemekli vagonunda"
• "Ne zaman yedim?" → "yolculuk sırasında"
- B.** 1. Neyi: yolumuzu
Nerede: Ormanda
2. Nereden ayrılıyor? Ankara'dan
Ne zaman ayrılıyor? Cuma günü
3. Kim: bu bey
Ne: Kitap
Kime: Okumayı seven insanlara
4. Kim: bu müdür
Ne kadar: daha
Kimden: Öncekinden

ÖĞRENELİM (s. 128)

- A.** • Yılmaz pazardan elma almış. Nesne bulma soruları
Özne Ne?
Yüklem Neyi?
Yılmaz Nereyi?
almış? Kimi?
- Soruğu en hızlı Ceren çözdü.
Özne
Yüklem
Ceren neyi?
çözdü?

- B.** • oyun hamurlarını kalıplarını da Küçük sandalyesini Üçgen ve kare kalıplardan çıkan hamurları bu şirin evi
- Hava yarın yağmurlumuş.
Özne Yüklem

ÖĞRENELİM (s. 129)

- A.** 1. Kime 4. Nereden 5. Nereden 6. Nereye 7. Nereye 8. Nereye
Yer tamlayıcısını bulmak için yüklem -e, -de -den durum eklerini almış sorular sorulur. Yanıtta da aynı ekler yer alır.
- B.** buraya - Kapıdan içeriye - Masamızda - Birbirimize
Nereye (gelirim)?
Nereye (selam vererek gireriz)?
Nerede (bulunur)?
Nereden (gireriz)?
Kime (şakalar yaparız)?

ÖĞRENELİM (s. 130)

- A.** 1. Ne zaman aramadın?
2. Nasıl izledi? / Nereye girdi?
3. Kim çalıştı?
Ne kadar çalıştı? / Nasıl çalıştı? / Ne zaman çalıştı?
- B.** 2. Yayıladaki tüm oteller, bulunduğumuz yerden karınca gibi görünüyor.
3. Bu şehre İspanyol turistler daha çok geliyor.
4. Kapıyı açıp dışarı kaçtı küçük kardeşim.
5. Geçen ay biz Diyarbakır'daydık.

UYGULAYALIM (s. 131)

- A.** 1. X 2. ✓ 3. ✓ 4. X 5. ✓ 6. X 7. ✓ 8. X 9. ✓
- B.** 2. Özne - Yüklem - Zarf tamlayıcısı
3. Özne - Belirtisiz nesne - Yüklem
4. Yer tamlayıcısı - Zarf tamlayıcısı - Yüklem - (Gizli özne)
5. Özne - Yer tamlayıcısı - Zarf tamlayıcısı - Yüklem
6. Belirtili nesne - Yer tamlayıcısı - Zarf tamlayıcısı - Yüklem - (Gizli özne)
- C.** 1. - 2. - 3. X 4. X 5. X 6. X 7. - 8. - 9. - 10. X 11. - 12. X 13. X

UYGULAYALIM (s. 133)

2. sana - Yer tamlayıcısı
3. kızılırmak'tır - Yüklem
4. ondan - Yer tamlayıcısı
5. kolay okunan ve süreyleyici bir kitap - Yüklem
6. gecenin ortasına da - Yer tamlayıcısı
7. soğuktan üşüyen ellerini - Belirtili nesne
8. biraz önce - Zarf tamlayıcısı

PEKİŞTİRELİM (s. 134)

- 1.Y 2.D 3.D 4.Y 5.Y 6.D 7.D 8.Y 9.D 10.Y 11.D

TESTİNİ ÇÖZELİM - I (s. 136)

- 1.A 2.B 3.C 4.D 5.B 6.C 7.C 8.A 9.A 10.B 11.B 12.D 13.B 14.D 15.A 16.D 17.C 18.D 19.C

TESTİNİ ÇÖZELİM - II (s. 139)

- 1.A 2.B 3.C 4.A 5.B 6.C 7.A 8.B 9.D 10.C 11.D 12.A 13.A 14.B 15.B 16.C 17.B 18.C

UYGULAYALIM (s. 143)

- A.** 1. Yol kenarındaki çınar ağaçları
2. Tablo
3. engüzel tatlılar
4. Eski ev
5. Soğuk havada bozulan araba
- B.** 2. Edilgen
3. Etken
4. Edilgen
5. Etken
6. Edilgen
7. Etken
8. Edilgen

- C.** 1. Haberi kısa sürede bütün mahalleye yaymışlar.
2. Dere, uzun süren çalışmalar sonucunda kurutuldu.
3. Kitabı, hem bilgilenecek hem de eğlence için okuruz.

PEKİŞTİRELİM (s. 144)

- A.** 1. Etken 6. Etken
2. Edilgen 7. Edilgen
3. Etken 8. Edilgen
4. Etken 9. Edilgen
5. Etken 10. Etken
- B.** iç-il-miş sev-il-iyor
sil-in-meli ok-un-muş
iste-n-di sat-ıl-acak
koş-ul-acak ele-n-di
sor-ul-acak gör-ül-meli
oku-n-sa

ÖĞRENELİM (s. 145)

- B.** 1. X 5. Parayı kapmak
2. Yemeği / onu hazırlamak 6. Olayı / onu hatırlamak
3. X 7. X
4. X 8. Arabayı / çocuğu getirmek

UYGULAYALIM (s. 146)

- A.** GEÇİŞLİ FİLLER GEÇİŞSİZ FİLLER
buldu dönüyordum
uzattı girdim
verdiniz duruyordu
kullandınız özür dilemediniz
şaşırdık
olabilir
olmuştu
- B.** 1. beni / bizi / ...
2. onu / ...
3. X
4. X
5. X

PEKİŞTİRELİM (s. 147)

- A.** 1. ✓ 3. ✓ 5. X 7. ✓ 9. X 11. X
2. X 4. ✓ 6. ✓ 8. X 10. ✓ 12. X
- B.** 1. - 2. ✓ 3. ✓ 4. - 5. -

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 148-151)

- 1.A 4.D 7.A 10.B 13.B 16.A 19.D 22.B
2.C 5.D 8.A 11.C 14.A 17.D 20.A 23.C
3.A 6.C 9.B 12.D 15.C 18.B 21.D 24.D

ÖĞRENELİM (s. 152-156)

- A.** 1. A 4. A
2. F 5. F
3. A 6. A
- B.** 1. Fiil cümlesi 6. Fiil cümlesi
2. Ad cümlesi 7. Fiil cümlesi
3. Fiil cümlesi 8. Ad cümlesi
4. Ad cümlesi 9. Ad cümlesi
5. Fiil cümlesi 10. Fiil cümlesi

2.3.4.2. YÜKLEMİN YERİNE GÖRE CÜMLELER (s. 153)

- A.** 1 4 7 8
- B.** 1. Resim çizmek, benim için hayatın kendisidir.
2. Tarih, her zaman cesur insanları yazar.
3. Seninle iki satır bile yazışmadık.
4. Ben onun her serüvenini iyi biliyorum.
5. Bu şiiri çok sevdiğini her zaman söyledim.
6. Kitabı her okuduğumda sanki yeniden aydınlanıyordum.

2.3.4.3. ANLAMLARINA GÖRE CÜMLELER (s. 154)

- A.** 2. Olumsuz cümle 6. Olumsuz cümle
3. Olumlu cümle 7. Olumlu cümle
4. Olumsuz cümle 8. Olumlu cümle
5. Olumsuz cümle
- B.** 2. +
3. -
4. -
5. -
6. +

2.3.4.4. YAPILARINA GÖRE CÜMLELER (s. 155)

- A.** 1. X 5. X
2. X 6. X
3. ✓ 7. X
4. ✓ 8. X
- B.** 1 ✓
3 ✓
5 ✓
6 ✓
- C.** 1. Bağımlı sıralı cümle / Ortak özne ve nesne
2. Bağımsız sıralı cümle
3. Bağımsız sıralı cümle
4. Bağımlı sıralı cümle / Ortak özne
5. Bağımsız sıralı cümle
6. Bağımlı sıralı cümle / Ortak nesne
7. Bağımsız sıralı cümle
8. Bağımlı sıralı cümle / Ortak özne
9. Bağlı (sıralı) cümle
10. Bağımsız sıralı cümle
11. Bağlı (sıralı) cümle
- Ç.** 1. ✓
2. ✓
4. ✓

UYGULAYALIM (s. 157-158)

- A.** 1. Devrik cümle
2. Düz (kurallı) cümle
3. Devrik cümle
4. Düz (kurallı) cümle
5. Devrik cümle
6. Düz (kurallı) cümle
7. Düz (kurallı) cümle
8. Devrik cümle
- B.** 1. Fiil cümlesi
2. Ad cümlesi
3. Fiil cümlesi
4. Fiil cümlesi
5. Ad cümlesi
6. Ad cümlesi
7. Fiil cümlesi

Cümle	Basit cümle	Birleşik cümle	Bağımlı sıralı cümle	Bağımsız sıralı cümle	Bağlı (sıralı) cümle
1. Çalışanların hepsi yorgun ve uykusuzdu.					✓
2. Altın fiyatının inmesini bekliyordum.		✓			
3. Haykırıyor, bir şeyler söylüyordu.			✓		
4. Meseleyi senden bir daha dinlemek isterim.		✓			
5. Bıçağın ağzı iyice körelmişti.	✓				
6. Kardeşim geçen yıl ağaçtan düşüp kolunu kırmıştı.		✓			
7. Romanı benden aldı, kısa sürede okudu.			✓		
8. İçeri girer girmez aç olduğunu söyledi.		✓			
9. Geminin ön tarafına doğru birlikte yürüdük.	✓				
10. Okula gitmiş fakat derse girmemiş.					✓
11. Müzik dinlemek ona iyi geliyordu.		✓			
12. Şehri uzaktan görünce heyecanlandı.		✓			
13. Yolumuz uzun, biraz dinlenelim.				✓	
14. Raporu bir an önce okumalısın.	✓				
15. Makası yine yere düşürdüm.	✓				
16. Komşularımı tanıyım, iyi insanlardır.				✓	
17. Sağlığım iyi ama moralim bozuk.					✓
18. Değeri olan eninde sonunda hak ettiği değeri kazanır, insanlar onu şimdi anlamasalar bile.		✓			
19. Arkadaşım, birkaç çitayı çatmış, çevresinden geçirdiği ipe bağlamaya çalışıyordu.			✓		
20. Anneme armağan olarak aldığım cam kavanozu yemek masasının üzerine bıraktım, annem "Senin için" yazısını görünce gülmüştü.				✓	

PEKİŞTİRELİM (s. 160-161)

- A.** 1. Düz (kurallı) cümle 5. Devrik cümle
2. Devrik cümle 6. Düz (kurallı) cümle
3. Devrik cümle 7. Düz (kurallı) cümle
4. Düz (kurallı) cümle
- B.** 1. Yüklemi "çektii", çekimli eylem olduğu için eylem cümlesi.
2. Yüklemi "biliyor", çekimli eylem olduğu için eylem cümlesi.
3. Yüklemi "soğuk", ad türü bir sözcük olduğu için ad cümlesi.
4. Yüklemi "Yazın en güzel çiçeklerindendir" ad tamlaması olduğu için ad cümlesi.
5. Yüklemi "söyledi" çekimli eylem olduğu için eylem cümlesi.
6. Yüklemi "dinlemektii" eylem adı, yani ad-eylem olduğu için ad cümlesi.
7. Yüklemi "çalışmış" çekimli eylemi olduğu için eylem cümlesi.
- C.** 1. Birleşik cümle 2. Birleşik cümle 3. Birleşik cümle
Olumlu cümle Olumlu cümle Olumsuz cümle
- Ç.** 1. Fiilimsili yan cümleciiği olduğu için birleşik cümledir.
2. Ayrı yüklemli olduğu ve ortak öge olmadığı için bağımsız sıralı cümledir.
3. Yüklemli ayrı iki cümle "ama" bağlacıyla bağlanmış bağı cümledir.
4. Fiilimsili yan cümleciiği olduğu için birleşik cümledir.
5. Tek yargılı cümle olduğu için basit yapı cümledir.
6. Tek yargılı cümle olduğu için basit yapı cümledir.
7. "geçti" eylemi dışında herhangi bir eylem (iş, oluş vb.) olmadığı için tek yargılı, yani basit yapı cümledir.

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 162)

1. C	4. C	7. C	10. C	13. C	16. B	19. A
2. D	5. B	8. B	11. A	14. A	17. A	20. B
3. D	6. A	9. D	12. C	15. A	18. B	21. B

ÖĞRENELİM (s. 165 - 167)

- a.** 2. durak yeri **b.** 2. Yaklaşık / tam
3. müjdeli / sevindirdi 3. çelik gibi iradeli / bırakamaz
4. nedeni / -dandır 4. kesinlikle / herhâlde
- c.** 2. uzaklaşıyor / azalıyor
3. etken / etkin
4. sağladı / neden oldu
- ç.** Her eve gelene kapı açılmaz.
1. Bugün (pek) trafiğe çıkmayı düşünmüyorum.
2. Bu konuşma tarzıyla (çok) canımı yaktın.
3. Dün (çok) kafam ağrıdı.
4. Öğrenciler içinde (ilk) teneffüse çıkan ben olurdum.
- d.** 2. bağlandı / dolaştı 3. yüz / surat 4. parladı / doldu

- e.** 1. Dün akşam, konuştuğumuz konuda iyice düşündüm.
2. O, müdür odasına yalnız gitti. / Müdür, odasına yalnız gitti.
3. Yabancı, gazeteciye tüm bildiklerini anlattı. / O, yabancı gazeteciye tüm bildiklerini anlattı.
- f.** 1. Sıralama yanlış. → Önlem alınmazsa bu hastalık felce hatta ölüme yol açabilir.
2. Mantık hatası. → İnsan bilmediklerini öğretmez: "ve bilmediklerimi" bölümü cümleden atılmalı.

UYGULAYALIM (s. 168)

- Sözcüğün yanlış yerde kullanımı → Sokakta çok oynayan çocuklar yemek yemeyi unutuyor.
- Deyimde yanlış sözcük kullanımı → Hangi dağda kurt öldü?
- Deyimde yanlış sözcük kullanımı → Pire için yorgan yakmanın âlemi ne?
- Sözcüğün yanlış yerde kullanımı → İstanbul'a her gittiğimde hüzünlüleniyorum.
- Sözcüğün yanlış yerde kullanımı → Doğduğu eve sinemacı olarak döndü.
- Sözcüğün yanlış yerde kullanımı → Aklıma ilk gelen doğru oluyor.
- Sözcüğün yanlış yerde kullanımı → Arabalı dört adam yola çıktı.
- Deyimde yanlış sözcük kullanımı → Başı derde girince
- Sözcüğün yanlış yerde kullanımı → Köyden ayrıldığı ilk yıl tiyatroya başladı.
- Anlam belirsizliği → Onun/Senin okulunu gördüğümde anladım.
- Anlam belirsizliği → Çocuk, gelini görünce ağlamaya başladı.
- Mantık ve sıralama yanlışlığı → Öykü yazmayı bırak, daha cümle kuramıyor.
- Mantık hatası → Sekize karşı on üç oyla başkan seçildi.

PEKİŞTİRELİM (s. 169)

- Umuyorum sadece seninle görüşür.
- Yeni öğretmenimiz bize kendini tanıttı.
- Ağabeyim bu yıl lisede öğrenim görecektir.
- Aklınıza ilk gelen sayıyı söyleyin.
- Önümüzdeki gelecek yılların zor geçeceğini iddia ediyorum.
- Bırak pilav yapmayı, yumurta kırmayı bile bilmez.
- Az önce çocuk, odasına gitti. / Çocuk, az önce odasına gitti.
- Tiyatroya arkadaşlarıyla gitmiş.
- İki yıla yakın bir zaman geçirdi burada. / Tam iki yıl geçirdi burada.
- Olayın kederini üzerinden atamadı hâlâ.
- Sütten ağzı yanan yoğurdu üfleterek yer.
- Senin çok başarılı olacağını umuyorum.

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 170)

1. A	3. A	5. D	7. D	9. A	11. A
2. C	4. B	6. B	8. A	10. C	12. C

2.3.5.2. DİL BİLGİSİNE DAYALI ANLATIM BOZUKLUKLARI (s. 172)

- a.** ● toplamalı. / toplamalısınız ("Sen ve kardeşin" → Siz)
● görünüyorlar. / görünüyor
● koşturuyorlar. / koşturuyor
● Birkaç kişi / sordular. / sordu tekil
- b.** 1. x 2. x 5. x 7. x 9. x

b) Öge Eksikliği

(S. 173)

Genellikle birleşik ve sıralı cümlelerde bir ögenin, uymadığı hâlde, ikinci cümlede ortak öge olarak kullanılmasından kaynaklanır.

A. Aşağıdaki örnekleri inceleyelim ve bozuk yapı cümleleri düzeltilim.

Yaralı çocuğun kimliği soruldu ve hastaneye götürüldü.

yaralı çocuk
özne

Eski arkadaşlarını hep sevdi, unutmadı.

hiçbir zaman
zarf tamlayıcısı

Evi kiralayınca hemen yerleşti.

eve
yer tamlayıcısı

Sen yağmur ol, ben bulut.

olayım
yüklem

Birinci olan öğrenciye sarıldı ve tebrik etti.

onu
belirtili nesne

B. Aşağıdaki cümlelerde görülen öge eksikliklerini tespit edelim ve bu eksiklikleri giderelim.

- Okulun inşaatı bitince eğitime açılacak.
okul
- Önce çorabayı, sonra pilavı yeriz.
içeriz
- Kitabı eline aldı ve bir süre göz attı.
sayfalara
- Yemeğe önce biraz tuz ve biber, sonra limon sıktı.
ekti
- Filme daldım çünkü çok beğendim.
film
- Onlara güvenip de birlikte hareket etmeye kalkışma sakın!
onlarla

c) Ek Eylem Eksikliği

(S. 174)

Aşağıdaki bağımlı sıralı cümlede "idi" ek eylemi yüklemde ortak kabul edilmiş ve sadece "değil" günde kullanılmış. Bu durum anlatım bozukluğuna yol açmıştır.

- Oyuncular genç ama yetenekli değil.

ç) Yardımcı Eylem Eksikliği ya da Fazlalığı

- Zayıf ve güçlü olmayanlar bu sporu yapmamalı

olânlr

- Niye bu kadar kağıt ve endişe ediyorsun ki?

duyuyor

- İşe yeni alınmış olan işçiden memnun değillerdi.

alınan

d) Çatı Uyumsuzluğu

Birleşik, sıralı ve bağıl cümlelerde, fillerin ve yüklemelerin (özne değişmediği müddetçe) çatısı aynı olmalıdır.

- Kiralanın büroya girip temizlik yapılacak

girilip (edilgen)
(edilgen)

- O gün biraz sohbet edilip sonra dağıldık.

edip

- Böyle devam edilirse iş çıkmaza varılacak.

varacak

e) Tamlama Yanlışları

Ad tamlamalarında tamlayan veya tamlanan söylenmezse anlatım bozukluğu oluşabilir. Ayrıca tamlayan ekinin eksik veya yanlış kullanımı da bozukluğa yol açar.

- Okullar erken açılması daha iyi olur.

in (tamlayan eki eksikliği)

- Onun ve senin görüşün aynı olamaz.

görüşü (tamlanan eksikliği)

- Bir gün piyano çalmasını öğreneceğim.

çalmayı (tamlanan ekinin gereksiz kullanılması)

Sıfat ve isim tamlamalarının ortak tamlananla kullanılması da anlatım bozukluğuna yol açar.

- Akşamları klasik ve macera romanları okurum.

- Kahvaltıda bal ve dut pekmezi vardı.

UYGULAYALIM

(S. 175)

A. Aşağıdaki cümlelerden anlatım bozukluğu bulunanları tespit ediniz. Anlatım bozukluğunun nedenini altı yazınız, bozukluğu gideriniz.

- Şiir yarışmasında kentimizi beş liseyi genç temsil edecek.
Sözcüğün yanlış yerde kullanılması → liseyi genç temsil
- Her yaz yazlığa gider, uzun kalırdı.
Yer tamlayıcısı eksikliği → yazlıkta uzun kalırdı
- Ben, Yalın ve Asya kütüphaneye gittiler.
Özne – yüklem uyumsuzluğu → gittik
- Bugün mutlaka okuldan alabilirim seni.
Anlamca çelişen sözcükler kullanılması → "mutlaka "x" alabilirim"
- Şarkı söylenip dans ettiler.
Çatı uyumsuzluğu → dans edildi
- Bahçeye meyve ağaçları ektik.
Sözcüğü yanlış anlamda kullanılması → diktik
- İşte bu yüzden dolayı gerekli açıklamayı yapacağım.
Gereksiz sözcük kullanımı → "yüzden "x" dolayı". ("den" eki, "dolayı" sözcüğünü gereksiz kılar.)
- Boş kaldığım zamanlarda çok evde oturuyorum.
Sözcüğün yanlış yerde kullanımı → evde çok
- Selim beni arıyor, ben de onu arıyordum.
Ek eylem eksikliği → arıyordu
- Öğrenciler içeri alınıp sıralara yerleşti.
Çatı uyumsuzluğu → yerleştirildi
- Onları dikkatle dinledi ve ihtiyaçlarını karşıladı.
Tamlayan eksikliği → onların

B. Aşağıdaki cümlelerdeki anlatım bozukluklarını örnekteki gibi belirleyiniz ve bu cümlelerin doğrusunu yazınız.

(S. 176)

	Anlatımı Bozuk Cümle	Anlatım Bozukluğunun Nedenleri	Düzeltilmiş Cümle
Örnek	Yeni bir başlangıca aşağı yukarı tam yirmi bir gün kaldı.	Anlamca gelişen sözcükler	Yeni bir başlangıca tam yirmi bir gün kaldı. / Yeni bir başlangıca aşağı yukarı yirmibir gün kaldı.
1.	1992 tarihinde üniversite sınavına girdim.	Yanlış anlamda kullanılan sözcük	1992 yılında üniversite sınavına girdim.
2.	İki dağ arasına teleferik hattı döşenecek.	Yanlış anlamda kullanılan sözcük	İki dağ arasına teleferik hattı çekilecek.
3.	İyi bir ev almak isteyenler mutlaka bakmalılar.	Öge eksikliği (Yer tamlayıcısı)	İyi bir ev almak isteyenler mutlaka iyi semtlere bakmalılar.
4.	Bence deneyimlerini bize kesinlikle anlatacak.	Anlamca gelişen sözcükler	Bence deneyimlerini bize anlatacak. Deneyimlerini bize kesinlikle anlatacak.
5.	Dosyalara baktı, tek tek inceledi.	Öge eksikliği (nesne)	Dosyalara baktı, sayfaları tek tek inceledi.
6.	Eskiden nerede telgraf, bilgisayar bile yoktu.	Mantık ve sıralama yanlışları	Eskiden nerede bilgisayar, telgraf bile yoktu.
7.	Diyette tam yemeği kesmek sağlığını bozar.	Sözcüğün yanlış yerde kullanımı	Diyette yemeği tam kesmek sağlığını bozar.
8.	Bu kararı önce almadan bize danışmalıydın.	Sözcüğün yanlış yerde kullanımı	Bu kararı almadan önce bize danışmalıydın.
9.	Aklımı dinlemek için bir süre kenara çekildim.	Gereksiz sözcük kullanımı	Onunla geçen hafta tanıştık.
10.	Beynimi dinlemek için bir süre sessiz oturdum.	Deyim bozulması	Kafamı dinlemek için bir süre sessiz oturdum.
11.	Bahçede kızlar ip, erkekler top oynardı.	Öge eksikliği (Yüklem)	Bahçede kızlar ip atlar, erkekler top oynardı.
12.	Hava sıcaklığı yarın sıfırın altında eksi sekiz derece olacaktı.	Gereksiz sözcük kullanımı	Hava sıcaklığı sıfırın altında sekiz derece olacaktı.
13.	Satıcının konuşmasından, Duru ve ben hiçbir şey anlamamıştım.	Özne-Yüklem uyumsuzluğu	Satıcının konuşmasından, Duru ve ben hiçbir şey anlamamıştık.
14.	Nazım Hikmet'in ölüm yıldönümü etkinliklerle kutlandı.	Sözcüğün yanlış anlamda kullanımı	Nazım Hikmet, ölüm yıldönümünde etkinliklerle anıldı.

PEKİŞTİRELİM (s. 177)

1. X 4. ✓ 7. X 10. X 13. ✓ 16. ✓
2. X 5. X 8. ✓ 11. ✓ 14. X 17. X
3. ✓ 6. X 9. ✓ 12. X 15. ✓ 18. ✓

TESTİNİ ÇÖZELİM - I (s. 178-179)

1. D 3. B 5. B 7. C 9. A 11. C
2. C 4. A 6. D 8. C 10. D 12. D

TESTİNİ ÇÖZELİM - II (s. 180-182)

1. D 4. A 7. B 10. C 13. D 16. C
2. C 5. B 8. A 11. C 14. B 17. C
3. B 6. A 9. D 12. C 15. A 18. B

YAZILI SINAVA HAZIRLIK (s. 183)

- A.** 1. Renklerin, insanlar üzerindeki etkisi önemlidir.
2. Akıllılar, sözlerini altın bir terazide tartarlar.
- B.** 1. c, 2. a, 3. ç, 4. b, 5. c **C.** 1. c, 2. b, 3. a, 4. b, 5. c
- Ç.** 1. Basit yapıtlı, düz (kurallı), eylem
2. Ortak özneye bağlı (sıralı), düz, ad
3. Birleşik, düz, eylem

(1) Yağmur usul usul yağıyordu. (2) Toprak kokusu içeri girsin diye pencereleri açtım. (3) Tepesindeki evimizde, böyle zamanlarda, huzur bulurdum. (4) Zihnim, onca ıllı bu yağmur damlalarına döktürüyordu. (5) Dışarı çıktım. (6) Kollarımı açarak anılar topladım dingin günün içinde. (7) Yağmur ve çocukluğum bitmeden göğü selamadım.

(s. 184)

Özne Zarf tam. **Yüklem** Nesne

Yüklem **Özne** **Nesne**

Zarf t. **Zarf t.** **Nesne** **Zarf t.**

Nesne

- E.** 1. Etken geçişsiz 3. Etken geçişli **F.** 1. B 3. D
2. Etken geçişli 4. Etken geçişsiz 2. D 4. B

2. BÖLÜM 3. DEĞERLENDİRME TESTİ (s. 185-188)

1. B 4. D 7. D 10. D 13. B 16. B 19. C
2. C 5. C 8. C 11. A 14. C 17. B 20. A
3. C 6. A 9. A 12. B 15. B 18. A

3. BÖLÜM: METİN BİLGİSİ

Giriş bölümü Bir dil; doğa, esya ve insanı en ince ayrıntılarına kadar açık ve seçik bir şekilde ifade eder. Bir insan bunlardan ne kadarını bilirse o kadar kültürlü sayılır. Sait Faik, bir öykücüyü eleştirirken "Bırak canım, öyle öykücü mü olur? Daha balık adlarını bilmiyor." diyordu. Bir öykücü sadece balık adlarını değil, her şeyin adını bilmelidir. Onun öykülerini okuyanların da o sözcükleri bilmeleri, bilmiyorlarsa öğrenmeleri gayet doğaldır. Sait Faik'in kullandığı sözcüklerin anlamlarını bilmeyen, onun öykülerini anlayamaz ve onlardan bir zevk alamaz. Bundan dolayı, öğretmenler, öğrencilerine, Türk yazarlarının kullandığı bütün sözcükleri öğretmelidir. Onların düşünce ufuklarını genişletmenin başlıca yolu budur.

Gelişme bölümü

Sonuç bölümü

- (s. 190)**
- Bu metinde cümle arasında anlam ve anlam bağlantılarını kuran sözcükler:
- bunlardan
 - onun
 - o sözcükleri
 - da
 - onlardan
 - bundan dolayı
 - onların
 - budur

- Diğer geçiş ve bağlantı ifadeleri:
- ama
 - fakat
 - çünkü

- Tekrarlanan sözcüklerin de anlam ve anlam akışını sağladığına dikkat edelim:
- öykücü
 - Sait Faik
 - sözcükler
 - ad

✓ Sağlam kurulmuş bir metinde cümleler birbirini yapı ve anlam bakımından tamamlar.

✓ Anlatılan düşünce, oluş, zaman vb. bakımından bir akış içinde olmalıdır.

✓ Metnin tutarlılığını sağlayan; mantık, düşünce ya da olay akışı

UYGULAYALIM (s. 191)

- A.** 1. ✓ 4. ✓ **B.** 1. ✓ **C.** III **Ç.** IV
2. - 5. - 2. -
3. ✓ 6. - 3. ✓

PEKİŞTİRELİM (s. 192-193)

- A.** 2. Gelişme **B.** III **C.** I ya da II
3. Giriş
4. Gelişme
5. Sonuç
6. Sonuç

- Ç.** 1. ✓ **D.** 1. III, I, IV, II
2. ✓ 2. IV, I, III, II
3. -
4. -
5. ✓

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 194)

1. C 3. C 5. D 7. A 9. D 11. C
2. B 4. B 6. C 8. A 10. C 12. A

ÖĞRENELİM (s. 197 - 199)

- A.** 1. sağanak yağmur 2. adı
mızrak mış (büyük çivi)
gibi gibi
- B.** • kedi → pilot
• düşler → yolculuk yapan insan

D. vurgu, pekiştirme

- E.** Sürpriz, beklenmez durum
Yanlış anlamalar
Sözcükleri bozarak söyleme
Olmadık durumu, olanaksız olur duruma getirme

UYGULAYALIM (s. 200 - 201)

- A.** 2. yalnızlık - kelepçe **B.** 1. Konuşturma - Benzetme
3. göz - yıldız 2. Kişileştirme - Benzetme
4. annem - melek 3. Benzetme - Abartma - Kişileştirme
5. insan, ayrılık - mum, ateş 4. Benzetme - Abartma
6. yalnızlık - (...) kartal 5. Tezat - Abartma
7. köy türküleri - ana sütü 6. Abartma
8. ayak ve el - gürz ve kalkan 7. Kişileştirme
9. Çiçek - yürek

ÖĞRENELİM (s. 202)

1. Tartışma 2. Açıklama 3. Öyküleme 4. Betimleme
Açıklama - Tartışma - Betimleme - Öyküleme

UYGULAYALIM (s. 203)

- Öyküleme:** Çünkü zaman ve mekânı bağlı bir olay akışı anlatıyor.
- Açıklama:** Çünkü "meddah" hakkında bilgi veriliyor, açıklama yapılıyor.
- Betimleme:** Çünkü varlıkların ve mekânın dış görünüşünü bir fotoğraf gibi ayrıntılarıyla sunuyor.
- Öyküleme:** Çünkü bir kişinin bir yerdeki hareketlerini akış içinde aktarıyor.
- Tartışma:** Çünkü olumsuz bir durum hakkında eleştiriler yapıyor okuru düşünmeye yöneltmek istiyor.

ÖĞRENELİM (s. 204)

- Tanımlama
- Ahmet, Mehmet, Uzunluk / Karşılaştırma; iki varlık, karşılaştırma yönü, sonuç.
- Benzetme
- Örneklendirme
- Tanık Gösterme
- Sayısal Verilerden Yararlanma

UYGULAYALIM (s. 205-206)

- A.**
- Edebiyat - Eleştiri
Konu bakımından
 - Diğer çiçek kokuları-leylak kokusu
Huzur verme bakımından
 - Yahya Kemal - Ahmet Haşim
Türkçeyi kullanmadaki başarı bakımından
 - Şiir - öykü
Anlam katmanlarının yönüyle
- B.**
- Ayasofya, Süleymaniye, Kapalı Çarşı
 - El sanatları ile ilgili bir dergide kâğıt katlamayı anlatan bir yazı
 - Petersburg'un olmadığı bir Rusya'yı, Roma'nın içinden alındığı bir İtalya'yı / İstanbul olmadan Türkiye
 - Avrupa'da matem rengi siyahken Hindistan'ın bazı bölgelerinde bu renk beyazdır.
 - Çocuğun sıcak çay bardağını tuttuğunda elinin yanmasını, dikkatsizlikleri sonucu düşmesini
- C.**
- Tanımlama - Örnekleme
 - Tanımlama - Sayısal verilerden yararlanma
Karşılaştırma - Benzetme
 - Tanımlama - Karşılaştırma - Tanık gösterme
 - Tanımlama - Karşılaştırma

PEKİŞTİRELİM (s. 207)

- A.**
1. Açıklama - Y	6. D	11. Örnekleme - Y
2. Betimleme - Y	7. Benzetme - Y	12. D
3. Öyküleme - Y	8. Abartma - Y	13. D
4. D	9. D	14. D
5. Kişileştirme - Y	10. D	15. Benzetme - Y

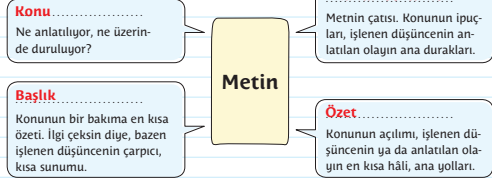
3. BÖLÜM I. DEĞERLENDİRME TESTİ (s. 208)

1. B	3. B	5. D	7. C	9. C	11. D	13. A	15. B
2. A	4. C	6. B	8. A	10. A	12. D	14. C	

3.2. METİN VE ANLAM

3.2.1. KONU, BAŞLIK, ANAHTAR SÖZCÜKLER VE ÖZET

ÖĞRENELİM

"Ama" denilerek devam edildiğine göre asıl konuya buradan girilecek.

Doğum günü kutlama, yabancı bir gelenek olsa da zamanın neresinde bulunduğu, ne kadar yol aldığı kişiye hatırlatması bakımından yararlı olabilir. Ama "Doğum günün kutlu ya da mutlu olsun!" demek dururken "Happy birthday to you!" da neyin nesin? Türkçede karşınması çok mu zor ki yabancı bir geleneği olduğu gibi sözleriyle birlikte aktarıyoruz? Yabancı kültür karşısında silinip gitmeye can atar gibiyiz. Birey olarak da toplum olarak gelişmemiz, sorunlarımızı kendi çabamızla çözmeye bağlıdır. Çağın yeni bir düşünce akımını ya da yabancıdan gelen yeni bir nesneyi adlandırmak kendi dilimizden bir karşılık bulacağımız yerde yabancıların hazır sözünü kullanırsak dilimiz nasıl gelişir? Dilimiz gelişince biz nasıl gelişiriz?
(Turan OFLAZOĞLU,
Türk Dili dergisi)

"Doğum günü kutlama" olgusu üzerinde durulacağı anlaşılıyor. Tümevarım paragrafı.

"Doğum günü kutlama" ve "ama" sözleriyle ulaşılmak istenen amaç.

Metnin anahtar sözcükleri

- Doğum günü kutlamaları
- "Happy birthday to you!"
- Yabancı hazır sözler
- Dilimiz gelişince
- Biz nasıl gelişiriz

Özet: Doğum günü kutlamalarında kullanılan sözcüklerin Türkçeleri olduğu hâlde yabancı sözcükler kullanıyoruz. Bu durum dilimizin gelişmesini engeller. Dil gelişince toplumca da gelişebiliriz.

Başlık

- Dil ve Gelişmişlik
- Dil Bilinci

Konu: Türkçesi varken yabancı sözcük kullanmanın, dilimizin ve ülkemizin gelişmesini engelleyebileceği

UYGULAYALIM (s. 212)

- A.**
- Olumlu ve olumsuz düşünmenin bizim elimizde olduğu
 - "Her Şey Bizim Elimizde", "Mutlu ve Sağlıklı Olmak Kendi Elimizde"...
 - Olumluluk, olumsuzluk, sağlık, ruhsal durum, kendi seçimi-miz...
 - Psikologlara göre olumlu ya da olumsuzluk, dış etkenlerle değil, bizim kendimizle, kendi seçimi-mizle ilgilidir. Sağlıklı ve mutlu olabilmek için olumlu düşünmeli, çevremize olumlu bakmalıyız.

PEKİŞTİRELİM (s. 213)

- A.**
- Metin: Romanlarda neler konu olabilir.
 - Metin: Dildeki yabancılaşma, yabancı etki
- B.**
- Metin: Bahar Sevinci
 - Metin: Fındık Mevsimi
- C.**
- Yapıt Değerlendirme
Yazar Ölçüt

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 214-216)

1. B	3. D	5. B	7. A	9. D	11. A
2. A	4. C	6. D	8. B	10. C	12. A

ÖĞRENELİM (s. 217)

Ana düşünce

Bilgisayarı ölçülül ve bilinçli kullanmak gerekir.

Yardımcı Düşünceler

- Bilgisayarı depolamada, araştırma yapmada kullanabiliriz.
- Bilgisayarı müzik dinlemek, oyun oynamak, film izlemek için kullanabiliriz.

(s. 218)

1. Metin

Kitaplar bir odanın olduğu gibi bir kafanın da süsü olmaktan ibaret değildir; onlar uygar her insanın günlük ekmeğidir. Ruhun gıdasıdır. Yaşamımız ve mutluluğumuz için varlığı zorunlu olan gereksinimlerden biridir. Boş zamanlarımızda en yakın yoldaş, candan arkadaş, dert ortağı hep onlardır. Bir felakete mi uğradık? Onlar bizi teselli eder. Bir derdimiz mi var? Onlar bizi ümitsizliğe kapılmaktan korur. Bize neşe, ümit, cesaret veren hep kitaplardır.

Suut Kemal YETKİN

Yardımcı düşünceler ipuçları

Yardımcı Düşünceler

1. Kitaplar boş zamanlarımızdaki arkadaşlarımız, dert ortaklarımızdır.
2. Kitaplar felaket anlarımızda bizi teselli eder.
3. Kitaplar bize neşe, ümit, cesaret veren şeylerdir.

Ana düşüncenin ipuçları

Ana Düşünce
Kitaplar insanın başta gelen gereksinimlerinden biridir.

2. Metin

Hoşgörülü olmak ne demektir? Herhâlde başkalarının düşüncelerini doğrudan kabullenmek üzere kendi düşüncelerimizden vazgeçmek demek değildir. Başkalarının düşüncelerine, "Boş ver." diye aldırış etmemek de değildir. Hoşgörülü olmak, bize seslenen kimsenin söylediklerini birtakım ön yargılara dayanarak tartışmadan geri çevirmek değildir. Söylenenleri dikkatle dinleyip tarafsız bir görüşle inceledikten sonra yargıya varmaktır. Başkasının düşüncelerini incelemeyi neden reddedelim? Neden bu düşünceleri küçümsemeyle karşılayalım?

(Raymond de Saint LAURENT)

Yardımcı düşüncelerin ipuçları: "değil" ile biten cümleler

"Değil" ile biten cümleler, yardımcı düşünceyle ilgilidir.

Yardımcı Düşünceler

1. Hoşgörülü başkalarını boş vermek değildir.
2. Ön yargılı olmak hoşgörülü olmayı engeller.
3. Başkalarının düşüncelerini anlamadan reddetmek, onları küçümsemek doğru değildir.

Ana düşüncenin ipuçları

Ana Düşünce
Hoşgörü, başkalarını dinlemek ve tarafsız olmak demektir.

PEKİŞTİRELİM (s. 219-220)

A. Güzel bir yazı yazabilmek için çok okumak ve çok yazmak gerekir.

B. 1. ✓ 2. ✓ 4. ✓ 5. ✓ 6. ✓

C. 1. D 2. Y 3. D 4. Y 5. D 6. D 7. D

Ç. 1. D 2. Y 3. D 4. D

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 221-223)

1. A 3. B 5. B 7. B 9. D 11. C
2. D 4. C 6. C 8. D 10. A

3. BÖLÜM 2. DEĞERLENDİRME TESTİ (s. 224)

1. A 3. D 5. A 7. C 9. D 11. B
2. B 4. C 6. B 8. D 10. A

YAZILI SINAVA HAZIRLIK (s. 227-228)

- A. 1. paragraf: 2 - 1 / 2. paragraf: 4 - 3 - 5
- B. İnanan bir insan çalışırsa başarıya ulaşır. / Başarıya ulaşmak için inanmak önemlidir ama yeterli değildir.
- C. Diş sağlığına, tüm vücut sağlığına için dikkat etmemiz gerekir. / Ağız ve diş sağlığı için dişlerimizi düzenli fırçalamalıyız. / Tedavi edilmeyen dişler, kalp ve böbreklerimiz için düşmanı olmaktadır.
- Ç. Anlatım biçimi: Açıklama
Düşünceyi geliştirme yolu: Tanımlama
- D. • Benzetme / • Konuşurma
- E. 1. B 2. A 3. D 4. C 5. B

ÖĞRENELİM (s. 229-231)

A. 1. D 3. Y 5. D 7. D 9. Y
2. Y 4. D 6. D 8. Y 10. D

makaledir.

B. 1. Metnin Özellikleri

1. Okurla konuşur gibi, sohbet havası taşımaktadır.
2. Ele alınan konu üzerinde yorum yapılmıştır.
3. Günlük konuşma diliyle ve içten bir tutumla yazılmıştır.
4. Gazete ve dergi yazısı özelliği taşımaktadır.
5. Kanıt sunma ihtiyacı duyulmamıştır. söyleşi (sohbet)

2. Metnin Özellikleri

1. Birikiminin olduğunu düşündüğü konuda yazar düşüncelerini, yorumunu dile getirmiştir.
2. Gazete ve dergi yazısı özelliği taşımaktadır.
3. Kanıtlama yoluna gidilmemiştir. deneme

C. 1. Metnin Özellikleri

1. Bir şair ele alınmış, onun edebiyatımızdaki yeri irdelenmiştir.
2. Üzerinde durulan kişi hakkında bilgiler verilmiştir.
3. Nesnel bir dil kullanılmıştır.
4. Örnek verilmiş, karşılaştırma yapılmıştır.
5. Gerekliğinde kanıtların, kaynakların sunulacağı anlaşılmaktadır.

eleştiri (tenkit)

2. Metnin Özellikleri

1. Toplumsal bir sorun ele alınmıştır.
2. Konu hakkında değerlendirme yapılmıştır.
3. Eğitici, bilgilendirici, bilinçlendirici amaç gözetilmiştir.
4. Yalın, anlaşılır bir dil kullanılmıştır.
5. Ayrıntılara ancak gerektiğinde inilmiştir. köşe yazısı (fıkra)

UYGULAYALIM (s. 232)

A. 1. ✓ Metnin türü: Söyleşi (sohbet)
2. ✓ Çünkü: Okurla sohbet etme havasıyla yazılmıştır.
4. ✓

B. 1. Deneme. Çünkü kanıtlama gereksinimi duyulmadan kişisel görüşler, değerlendirmeler sergilenmiştir.
2. Makale. Çünkü ele alınan konu bilimsel bir tutumla ele alınmıştır ve önerilere yer verilmiştir.

PEKİŞTİRELİM (s. 233)

1. Makale 3. Deneme 5. Eleştiri
2. Söyleşi 4. Makale

ÖĞRENELİM (s. 234-235)

A. 1. ✓
2. ✓
5. ✓
Anı (hatıra)

B. 1. ✓
2. ✓
4. ✓
5. ✓
Günlük (Günce)
Günlük, Anı

C. 1. ✓
2. ✓
3. ✓
Gezi yazısı

Ç. 1. ✓
3. ✓
4. ✓
Yaşam öyküsü (Biyografi)

D. 1. ✓
2. ✓
3. ✓
5. ✓
Haber metni

PEKİŞTİRELİM (s. 236)

Anı	Haber	Biyografi	Mektup
Günlük	Dilekçe	Otobiyografi	Gezi yazısı

TESTİNİ ÇÖZELİM - I (s. 237)

1. B 2. A 3. C 4. A 5. D 6. B 7. C 8. A

TESTİNİ ÇÖZELİM - II (s. 239)

1. A 2. B 3. C 4. D 5. D 6. B 7. A 8. C 9. D 10. A

ÖĞRENELİM (s. 241)

A. Mekân: Ev

Zaman: Hafta içi, sabahın erken saatleri

Şahıs (kişi) veya varlık kadrosu: Aile (Çocuk-Anne- Baba)

Olay örgüsü: Sabah erkenden işe giden anne ve baba küçük çocuklarını da erkenden uyandırmakta ve ona kahvaltı yaptırmaya çalışmaktadır. Çocuk ise bu süreçte hâlâ uyumaya çalışır, uykusunu tam alamamıştır ya da uyumayı çok sevmektedir. Her sabah olan, yinelenen bir olay, durum anlatımı.

Anlatıcı ve anlatım: Çocuk / 1. tekil kişi anlatımı

B. 1. Roman 2. Destan 3. Tiyatro

UYGULAYALIM (s. 243)

1	Kişi	Gökçe Ali, Dursun Ağa, Kopuk Ahmet, Yumru Hasan
2	Olay	• Gökçe Ali'nin yenicileri yanına gitmesi • Gökçe Ali'nin nöbetçiye dövmesini göstermesi • Gökçe Ali ve arkadaşlarının hasret gidermesi • Gökçe Ali'nin Dursun ağa ile görüşmesi • Dursun Ağa'nın talimleri artırma emri vermesi
3	Zaman	Akşama doğru
4	Mekân	Yenicileri Kışlası

B. 1. 1. kişi 2. 3. kişi 3. 1. kişi 4. 3. kişi 5. 1. kişi

PEKİŞTİRELİM (s. 244)

1. D - D - D - Y - Y 2. D - D - D - D - Y

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 245)

1. C 2. C 3. A 4. D 5. A 6. B 7. D

ÖĞRENELİM (s. 247)

Bu üç metnin arasındaki önemli farkları yazalım.		
I. Metin	II. Metin	III. Metin
Tamamen düzyazı cümleleriyle yazılmıştır.	Konuşma (diyalog) esas alınmış, konuşma cümleleri doğrudan verilmiştir. Kahramanların hareketleri ayrıçine alınmıştır.	Dizelerle yazılmıştır.
1. tekil kişi anlatımı ve gündelik dil anlayışı söz konusudur.	Bir şeyi anlatma yerine doğrudan gösterme, yaşatma esas alınmıştır.	Günlük konuşmada dil mantığı aklı yoktur, özel bir söz dizimi vardır. Söz tekrarları (dize, dize sonu ekleri vb.) ön plandadır.
Bir öykü ya da romandan alınmıştır.	Bir tiyatro metninden alınmıştır.	Bir şiir metninin parçasıdır.

(s. 247)

UYGULAYALIM (s. 248)

- A. 2. Dize sonlarında ses tekrarlarının ve uyumunun bulunması
3. Günlük konuşma dilinden ve düzyazıdan söz dizimi, vurgu, tonlama bakımlarından farklı olması
4. Hayal gücüne daha çok yer verilmesi
- B. 3. **dörtlük:** Haydi çocuklar haydi
Salıncıklar kurun!
Başka dallarsa, eğilmiş
– Yemişlerimizden buyurun.
4. **dörtlük:** Rüzgâr esmez, konuşur:
—Uçurtmalar uçun, çamaşırlar kuruyun
Mesut olun yaşayın,
Ana, baba, evlat, torun...
- C. Kişileştirme (teşhis), konuşurma (intak)
- Ç. Mutlu yaşama hayali

PEKİŞTİRELİM (s. 249)

A. 1. D 2. Y 3. D 4. Y 5. Y 6. D

B. 1. ✓ 2. – 3. ✓ 4. ✓

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 250)

1. D 2. C 3. C 4. D 5. C 6. D

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 252)

1. D 3. B 5. C 7. C 9. D 11. D
2. D 4. C 6. D 8. D 10. A 12. B

ÖĞRENELİM (s. 254)

A. karşıtlık (tezatlık) - Uyarı

UYGULAYALIM (s. 256)

- C. 1. 2017 yılında Arzu, Alper'den bir kitap fazla okumuştur.
2. 2016 yılında en çok kitap okuyan bir kız öğrencidir.
3. Alper, 2015'te daha çok kitap okumuştur.

PEKİŞTİRELİM (s. 257)

A. 1. ✓ 2. ✗ 3. ✓ 4. ✗

B. 1. ✗ 2. ✗ 3. ✓ 4. ✗ 5. ✗ 6. ✓ 7. ✓ 8. ✓

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 258)

1. C 2. A 3. A 4. B 5. D 6. C 7. D 8. B

ÖĞRENELİM (s. 260-263)

I. Metin

Öyleyse açıklama yapıp bir sonuca varılacak.

(Anahtar kavram) "hayata eldivenle ya da eldivensiz dokunmak"

verilmek istenen düşünceyi bulmak okura, bize, kalıyor.

- ✓ ayrıntılar, örnekler, karşılaştırmalar verildikten sonra asıl düşünceye varılır.
✓ sonda yer aldığına dikkat edelim.
✓ ana düşüncenin, verilmek istenenin

→ "hayata eldivenli / eldivensiz dokunmak"

dolaylı, korunaklı
↓
doğrudan, korunaksız

temas etmek, ilişkide olmak

II. Metin

Metinde ne üzerinde durulacağı girişte verilmiştir.

Etrafımızda olanları, gözlerimizde bir sakatlık yoksa, görürüz; fakat onlara bakamayabiliriz. Onun için "görmek" ile "bakmak" arasındaki farkı unutmamalı.

Görmek, bilinçsiz bir hâl ya da harekettir. Göz açık bulunduğu zaman dıştaki nesnelere ister istemez ona çarpar. Hiçbir şey düşünmeyerek geldiğimiz zaman gökyüzünü, ağaçları, akarsuyu görürüz; evleri, insanları görürüz; yağmur ya da kar yağdığını görürüz. Bunların izleri birbiri peşi sıra gelir, birbirini silerek geçer. Biraz sonra bu görmüş olduklarımızı zar zor, eksik gedik hatırlarız.

Bakmak, iradeli ve düşünceli bir fiildir. Bir anıt, güzel bir yapı önünde dururuz, eğer kendimizi "bakma"ya zorlarsak, onun güzel taraflarını çıkarırız; üslubunu, nispetlerini fark etmiş oluruz.

Metin devam ediyor, gerisi buraya alınmamış.

"Görmek" kavramı tanımlanıyor. Açıklaması yapılacak, düşünce daha sonra somutlanacak.

"Bakmak" kavramı tanımlanıyor. Açıklaması yapılacak, düşünce daha sonra somutlanacak.

"Görmek", gözün; "bakmak" ise beynin eylemidir. örnekle, somut anlatımla, kanıtlaması vb.

III. Metin

- Ahlakın temel ilkesine uymak sanıldığı kadar kolay değildir; bu nedenle ahlak adına ilkeler, kurallar koyan kimseler çıkar.
- Ahlak, sadece sana yapılması istemediğini sen de başka yapma, değildir. Benim hoşlandığım bir davranıştan bir başkası hoşlanmıyor olabilir; ahlak, bunun da bilincinde olmaktır.
- Ahlak, sadece sizinle bir başkası arasındaki ilişkilerle sınırlı değildir. Sizi doğru-ndan ilgilendirmeyen durumlara da seyirci kalmamaktır.
- Ahlak, iyilik etmeyi de kötülükleri engellemeyi de birlikte kapsar.

IV. Metin

düşünün. Bunlar en ünlü yapıtlarını yaş-
lılık dönemlerinde vermişlerdir. } → Sonuç

V. Metin

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı geleneğiyle çocuklar bazı koltukları devraldı.

**GELECEĞİN
UMUDU
ÇOCUKLAR**

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda yıllardır devam eden makamı çocuklara devretme geleneği ile minikler kısa bir süreliğine de olsa yönetici koltuklarına oturdular.

Haber bölümü

Ön bilgi, bir bakıma özet

Başlık

Dikkat çekmesi için farklı karakterde

UYGULAYALIM (s. 264-265)

- A.**
1. Bu parçanın konusu nedir (en kısa biçimde)?
 2. Galerîç longozu nerededir?
 3. Longoz ne demektir ve nasıl oluşmaktadır, longozun temel özelliği nedir?
 4. Longozda hangi bitki ve hayvan türleri yaşamaktadır?
- B.**
1. Her meslek ve uğraşının mutlaka bir yararı vardır.
 2. Tümevarım
 3. Şiirin, sıkıntılı günlerde insanı yönlendirmesi, insana iyi gelmesi.
 4. Açıklama
Örnekleme, sayısal verilerden yararlanma, tanık gösterme
 5. Bilgilendirici
 6. Günümüzden 6000 yıl önce yaşayan Sümerler kumlu toprakta bitki yetiştirme işini bulmuşlardır. Şiir, sıkıntılı günlerimizde bize yol gösterebilir, bizi rahatlatır. Arkeolojik araştırmalar, sadece bilim dünyasına değil, herkese yararlı bilgiler sunar. Her meslek ve uğraşın insanlara mutlaka bir yararı vardır.

PEKİŞTİRELİM (s. 266)

- A.** 1. Y 2. Y 3. Y 4. D 5. D 6. D
B. 1. X 2. ✓ 3. X

TESTİNİ ÇÖZELİM - I (s. 267)

1. A 3. B 5. B 7. C 9. C 11. C 13. C
2. A 4. B 6. A 8. D 10. A 12. B

TESTİNİ ÇÖZELİM - II (s. 273)

1. D 2. C 3. B 4. D

3. BÖLÜM 3. DEĞERLENDİRME TESTİ (s. 274-276)

1. D 3. C 5. A 7. B 9. A
2. C 4. A 6. C 8. B 10. A

4. BÖLÜM: YAZIM BİLGİSİ

ÜNLÜ DÜŞMESİ:
Türkçede bazı sözcükler ünlü ile başlayan bir ek aldığında ikinci hecelerinde bulunan ünlü düşer:
Burun+u: burnu
Çevir+il(mek): çeviri(mek).....
Kayıp etmek → kaybetmek

ÜNSÜZ BENZEŞMESİ:
"p, ç, t, k, f, s, ş, h" sert ünsüzlerinden sonra "c, d, g" yumuşak ünsüzlerle başlayan bir ek geldiğinde "c, d, g" ünsüzleri "ç, t, k"ye dönüşür:
Gözlük+ü → Gözlükçü

ÜNLÜ DARALMASI (s. 279)
Son hecesinde "a, e" ge-
lülerinden biri bulunan fi-
"yor" eki getirildiğinde "a,
ünlüleri "ı, u, ü" dar ünlüleri-
ne dönüşür:
Anla-yor: anlıyor, gel-me-yor:..
gelmiyor.

ÜNSÜZ YUMUŞAMASI:
"p, ç, t, k" sert ünsüzleri ken-
dilerinden sonra ünlü ile
başlayan bir ek getirildiğin-
de "b, c, d, g, ğ"ye dönüşür:
Yaprak+a: yaprağa, kağıt+ı:..
kağıdı.

UYARI:
"ki" bağlacı bazı sözcüklerle
kalıplaşmaya uğramıştır.
SANKİ
OYSAKI
MADEMKİ
BELKİ
HALBUKİ
ÇÜNKÜ
MEÇERKİ
İLLAKİ

"Şey" sözcüğü her zaman ayrı yazılır: bir şey, her şey...

"Bir" sözcüğünün yazımı
İçinde "bir" sözcüğü bulunan
birleşik sözcüklerin yazımında
süpheye düştüğünüzde "bir"
yerine "iki" getirin. Anlamız
bir sözcük oluşuyorsa bitişik,
anlamlı bir sözcük oluşuyorsa
ayrı yazılır:
herhangi bir, birçok, bir, birö..

Ses düşmesine uğrayan sözcükler bitişik yazılır: sevir etmek, sevirat. MEKULUVA KESİSİ, KUMARİSİ.....

**İkincisi ya da her ikisi de anlam değişmesine uğrayan sözcükler bitişik yazılır: karağöz, (balık), ka-
vurucu, (renk), ayşekadın (fasulye)....**

Özel birleşik fiiller bitişik yazılır: gelivermek, donakalmak...

**"Biraz, birkaç, birkaçı, birkaçım, bir-
çok, birçoktu, hiçbir, bichit, herhangi!"
gibi belgisiz sıfat ve zamirler bitişik yazılır.**

**Ara yönler bitişik yazılır: Kuzey-
doğu, kuzeybatı, güneydoğu, gü-
neybatı.....**

**"Baş" sözcüğüyle oluşturulan bir-
leşik sözcükler bitişik yazılır: baş-
bakan, başcauüş, başeser, başköşe....**

UYGULAYALIM (s. 280-281)

- A.**
1. anneler gününde
 2. yontma taş devrini
 3. van gölündeki
 4. faydasız yazılar
 5. doktor ahmet bey
 6. tekir
 7. çinlilerle
 8. ingilizcein
 9. türk hava kurumundaki
 10. hürriyet mahallesinde
 11. ocak - pazartesi - çarşamba
- B.** salı - İBB'ne - ellibir oniki bey - kütküt Bende Belediyesi'nin
- C.**
1. menderes / dalaman / egenin Akarsu (çay ,nehir), göl, deniz adları büyük harfle başlatılarak yazılır, çekim eki aldığında kesme imi kullanılır.
 2. Mayıs Ay adları, yanlarında gün ya da yıl sayıları olmadığında küçük harfle başlatılır.
 3. jupiterdir Gezegen adları büyük harfle başlatılır, çekim eklerinden kesme imiyle ayrılır.
 4. kızılâyda Meydan, sokak, cadde adları büyük harfle başlatılır; çekim ekleri kesme imiyle ayrıl-
rak belli edilir.
 5. budistlerin Din, mezhep vb. adları büyük harfle başlatılarak yazılır.
- Ç.** temmuz - giresun derelide - Kestane kümbet Deniz - yükselen
- D.** imparatorluğudur rus - çin seddinin - çin denizinden - anadoluya devleri
- E.** üzülmüşdüm bir çok - herşeyin mahallesine - bende sevindik

- F. 1. af ettim 5. Kayıp olan 9. Artarda
2. devir ettiler. 6. söylene gelen 10. Herşey
3. Farketmesen 7. TKİ'nden
4. red ettim 8. TTK'nın

PEKİŞTİRELİM (s. 282)

1. sende	14. sapa sağlam
2. geçerki	15. sırlı sıklam
3. izlemekden	16. çepe çevre
4. diğerinkide	17. Kayıp olan
5. Sivas'ta	18. iş de / olmakmı
6. Gelirmi	19. Akşam ki / maç da / sende / oynayacakmısın?
7. ta / ta	20. sende / anlamadınki
8. ödevlerimide	21. söylene gelen
9. Samsundaki	22. maç da / göstermişmi
10. güneş / dünyayı	23. Göğüsüm / hastanesi / Bey'lede
11. öğretmenler	24. Terkettiği
12. yüzbin	25. sabır etmem
13. TBMM'nde	

TESTİNİ ÇÖZELİM - I (s. 283)

1. B 3. D 5. C 7. B 9. A 11. C 13. A 15. B 17. B
2. C 4. C 6. D 8. B 10. B 12. A 14. C 16. A

TESTİNİ ÇÖZELİM - II (s. 287)

1. A 3. C 5. D 7. B 9. A 11. A 13. B 15. D 17. D
2. B 4. C 6. C 8. B 10. A 12. C 14. C 16. A 18. A

UYGULAYALIM (s. 292)

- A. 1. Seslenmeden sonra kullanılır.
2. Arasöz ya da ara cümleleri ayırmak için kullanılır.
3. Eş görevli sözleri ayırmak için kullanılır.
4. Anlama güç kazandırmak için tekrarlanan sözlerin arasına konur.
5. Yüklemden uzak kalmış özneyi belirtmek için kullanılır.
6. Kitap künyelerinde yazar, yapıt, basımevi gibi maddelerden sonra konur.
7. Tırnak içinde olmayan alıntı cümlelerinden sonra kullanılır.
8. Ret, kabul ve teşvik bildiren sözcüklerden sonra kullanılır.
- B. 1. Cümlede virgülle ayrılmış tür ve takımları ayırmak için kullanılır.
2. Çimnde virgül bulunan sıralı cümleleri ayırmak için kullanılır.
3. İki den fazla eşdeğer öge arasında virgül bulunan cümlelerde öznen den sonra kullanılır.
- C. 1. Tırnak içinde sözü aktarılan kimseyle ilgili addan sonra kullanılır.
2. Kendisiyle ilgili açıklama yapılacak cümle nin sonuna konur.
3. Kendisiyle ilgili örnek verilecek cümle nin sonuna konur.
- Ç. 1. Cümle nin içinde yer alan ara söz ve cümleleri ayırmak için kullanılır.
2. Sözcüğü hecelere ayırmak için kullanılır.
3. Sözcüklerin kök, gövde ve eklerini birbirinden ayırmak için kullanılır.
- D. 1. Duyguları ifade eden sözlerin sonuna konur.
2. Alay ve küçümseme sözünün sonunda yay ayraç içinde kullanılır.
3. Seslenme ve uyarılardan sonra konur.

E. I	,	Yüklem den uzak kalmış özneyi belirtmek için konur.
II	:	Kendisi den sonra örnek verilecek cümle nin sonuna konur.
III	,	Eş görevli sözleri ayırmak için kullanılır.
IV	,	Eş görevli sözleri ayırmak için kullanılır.
V	...	Tamamlanmamış cümlelerin sonuna konur.
VI	'	Özel isimlere getirilen çekim eklerini ayırmak için kullanılır.
VII	-	Ara söz ve cümleleri belirtmek için kullanılır.
VIII	-	Ara söz ve cümleleri belirtmek için kullanılır.

PEKİŞTİRELİM (s. 294 - 295)

- A. 1. D 2. D 3. Y 4. D 5. D 6. D
B. 1. - 2. / 3. " "
C. 1. I, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX, X.
2. I, II " III / IV " V, VI, VII;
3. I. II, III... IV, V? VI! VII, VIII.
4. I: II, III. IV. V, VI. VII, VIII.
Ç. 1. ✓ 3. ✓ 4. ✓ 6. ✓

TESTİNİ ÇÖZELİM (s. 296)

1. A 3. A 5. C 7. A 9. B 11. A 13. A 15. B 17. B
2. B 4. D 6. B 8. C 10. D 12. C 14. C 16. A 18. D

4. BÖLÜM DEĞERLENDİRME TESTİ (s. 299)

1. C 3. B 5. C 7. C 9. B 11. A 13. D 15. B 17. D 19. D
2. D 4. D 6. B 8. A 10. B 12. D 14. C 16. C 18. B

YAZILI SINAVA HAZIRLIK (s. 303)

- A. Elektronik in, belki de en hızlı gelişen bilim dalı olduğunu artık hepimiz biliyoruz. Bu gelişmelerin çok kısa süre içinde hayatımıza yansıdığı ve bizi önemli ölçüde etkilediği de bir gerçek. Günlük yaşantımızda, iletişim teknolojisinin sağladığı her türlü olanağı, oldukça sık bir biçimde kullanmaktayız. Evimizde kullandığımız telefon, araç telefonu, cep telefonu; telsiz ve radar uygulamaları bu konuda verilebilecek örneklerden sadece birkaçıdır.
- B. 1. Edilgen çatılı / içinde fiilimsi bulunan birleşik cümle
2. Geçişsiz / Eylem (fil) cümlesi
3. Bağımsız sıralı cümle / 1. cümle etken, 2. cümlede çatı aranmaz çünkü yüklemi fil değil.
- C. 1. A 2. C 3. D 4. B 5. C 6. D

I. DENEME SINAVI (s. 306)

1. D 3. C 5. C 7. A 9. A 11. B 13. C 15. A 17. B 19. B
2. C 4. C 6. D 8. B 10. C 12. C 14. A 16. B 18. A 20. B

2. DENEME SINAVI (s. 313)

1. A 3. B 5. D 7. A 9. C 11. B 13. B 15. D 17. D 19. B
2. D 4. B 6. B 8. C 10. D 12. A 14. A 16. C 18. D 20. D